

XOTIN-QIZLARNI QO'LLAB-QUVVATLASHGA OID DAVLAT SIYOSATI (ILK ODIMLAR)

Radjabova Sabohat Bobirovna

(PhD)Termiz davlat universiteti "Jahon tarixi" kafedrasida o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7999936>

Annotatsiya. *Usbu maqolada O'zbekiston Respublikasida xotin-qizlar va ularning manfaatlarini muhofaza qilishga qaratilgan maliy natijalar tahlili bayon qilingan, Shuningdek, mustaqillikning dastlabki yillaridrespublikada amalga oshirilgan islohatlar va ularning natijalari keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *Surxondaryo viloyati xotin-qizlar qo'mitasi", "O'zbekiston Respublikasi xotin-qizlar qo'mitasi", davlat dasturlari.*

STATE POLICY TO SUPPORT WOMEN (FIRST STEPS)

Abstract. *This article describes the analysis of financial results aimed at protecting women and their interests in the Republic of Uzbekistan, as well as the reforms implemented in the republic in the first years of independence and their results.*

Keywords: *women's committee of Surkhondaryo region", "women's committee of the Republic of Uzbekistan", state programs.*

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОЛИТИКА ПОДДЕРЖКИ ЖЕНЩИН (ПЕРВЫЕ ШАГИ)

Аннотация. *В данной статье описывается анализ финансовых результатов, направленных на защиту женщин и их интересов в Республике Узбекистан, а также реформы, проведенные в республике в первые годы независимости и их результаты.*

Ключевые слова: *комитет женщин Сурхандарьинской области», «комитет женщин Республики Узбекистан», государственные программы.*

Jamiyatimizda xotin-qizlarga e'tiborning ortib borishi, ayollar manfaatlarini himoya qilishga qaratilgan huquqiy-me'yoriy hujjatlarning ishlab chiqilishi ijtimoiy hayotimizdagi muhim masalalardan biri sanaladi. Bu esa ayollar muammosining bartaraf qilinishiga hamda ularning ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy hayotdagi faol ishtirokini ta'minlash, jamiyatdagi o'rni va mavqeyini oshirish imkoniyatini yuzaga keltirib, deyarli barcha mamlakatlarning ayollar masalasi bo'yicha olib borayotgan siyosatini o'zgartirishiga olib keldi. Bu borada olib borilayotgan chora-tadbirlarni muvofiqlashtirish, jamiyatda ayollarning rolini kuchaytirish davlatimizning muhim vazifalaridan biriga aylanib bordi¹.

Mustaqillik yillarida respublikada xotin-qizlarning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirish, ularning davlat boshqaruvi va qarorlar qabul qilishdagi o'rnini kuchaytirish, mehnat va turmush sharoitini yaxshilash va har tomonlama qo'llab-quvvatlash uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish maqsadida qator islohotlar amalga oshirildi². Bu esa ayollarga g'amxo'rlik, ularning ijtimoiy, iqtisodiy, huquqiy va ma'naviy manfaatlarini davlat tomonidan himoya qilinishida o'z ifodasini topmoqda. Shuningdek, xotin-qizlar bandligini oshirish, jamiyatda yuzaga keladigan ijtimoiy

¹ "O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy hayot. Transformatsion jarayonlar. Termiz davlat universiteti. Respublika ilmiy anjumani maqolalar to'plami. - Termiz. 2013. - B. 266

² Mirziyoyev. Sh.M. "Yangi O'zbekiston strategiyasi". "O'zbekiston" 2021. - B. 248.

muammolarning oldini olish, xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash va oila institutini yanada mustahkamlash kabi muhim vazifalarni kuchaytirishni taqozo etmoqda³.

Ayolning insoniy qadrini joyiga qo'yish, uni ulug'lash, so'zsiz, aql-idrok tantana qilgan, inson oldidagi javobgarligini chuqur tushungan yurtdagina amalga oshirish mumkin. Ayol qadri ijtimoiy hayotda o'z o'rnini topmas ekan, ayol jamiyatning erkinlik, to'kinlik, osoyishtalik mezoniga aylanmas ekan, bu jamiyatda barqarorlik, bunyodkorlik hukmronlik qilishi mumkin emas⁴.

Chunki, ijtimoiy hayot, uning birinchi bo'g'ini bo'lgan oila ayollardan boshlanadi, to'g'rirog'i, u ayol zaminida vujudga keladi, mavjud bo'ladi, doimiylik kasb etadi. Oila va uning ta'sirida shakllanuvchi insoniy fazilatlar, birinchi galda, onaning oq sutidan, uning chaqaloqqa bo'lgan mehr-muhabbatidan, beshik tebratib o'tkazgan bedor tunlaridan boshlanadi. Ayol allasi o'ziga xos millat madhiyasidir, chunki bunda Vatanni o'zida jam qilgan onaning orzusi, uning javobgarligi, uning mehri jo'sh urib turadi. Millat ayolni nechog'lik ulug'lasa, uning o'zi ham shunchalik ulug'lanadi, har tomonlama yuksalib, kelajagi porloq bo'ladi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek: "Ayollarimizning baxti-xalqimiz, jamiyatimizning ham baxtidir"⁵.

Mamlakatimiz xotin-qizlari iqtisodiy islohotlarni amalga oshirishda xalq xo'jaligi, ilm-fan, madaniyat va ma'rifat tizimining barcha sohalarida o'zlarining halol va fidokorona mehnatlari bilan ishtirok etmoqdalar. O'zbekiston xotin-qizlar qo'mitasi mamlakatimiz xotin-qizlarini har tomonlama qo'llab-quvvatlab, xalqaro ayollar harakati hamda boshqa nufuzli tuzilmalar bilan keng hamkorlik qilib kelmoqda.

1991-yil 27-dekabr kuni O'zbekiston Xotin-qizlarining birinchi ta'sis Konferensiyasi Surxondaryo viloyatining Termiz shahrida bo'lib o'tdi⁶. Anjuman Respublikaning barcha viloyatlari hamda Qoraqalpog'iston Respublikasidan saylangan delegatlar ishtirokida bayramona tarzda yakdillikda o'tkazilib, barcha qonuniy, me'yoriy hujjatlar delegatlarning bildirgan taklif va e'tirozlarini inobatga olgan holda O'zbekiston Respublikasi xotin-qizlar qo'mitasini tashkil etish qarori qabul qilindi⁷. Mazkur qaror muhokamadan o'tkazilib, qayta ko'rib chiqilganidan keyin O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti Islom Karimov tashabbusi bilan 1991-yil 23-fevral kuni "O'zbekiston Respublikasi xotin-qizlar qo'mitasi" tashkil etildi.⁸

Surxondaryo viloyatida xotin-qizlar qo'mitasi tashkil etilganidan so'ng barcha jarayonlarda bosqichma-bosqich faoliyatini olib bordi. Birinchidan, qo'mitaning matbuotdagi nazorat organi "Nazokat" gazetasi tashkil etilib, obuna o'n ming nuxsaga etkazildi (O'sha yili viloyatning asosiy gazetasiga olti ming nusxa obuna bo'lindi). "Nazokat" gazetasining barcha sonlarida xotin-qizlar va ularning ilm-fan, qishloq xo'jaligi, ta'lim tizimi, tibbiyot va boshqa sohalaridagi faoliyati, shu jumladan, "Surxondaryo viloyati xotin-qizlar" qo'mitasining amalga oshirayotgan chora-tadbirlari ham yoritib borildi. Ikkinchidan, yoshlarni va yosh ayollarni har

³ Safayeva S. Ayollar masalasi: umumiy ijtimoiy va milliy jihatlar. - Toshkent: O'zbekiston, 2002. - B. 12-16.

⁴ Xalq so'zi, 2018 yil. 8 mart. - B. 1.

⁵ Xalq so'zi. 2018 yil. 8 mart. 1 b.. Sh. Mirziyoevning bayram tabrigi.

⁶ Surxondaryo viloyat davlat arxivi. 1091-fond, 1- ro'yxat, 465-yig'ma jild, 34-varaq.

⁷ Inoyatova S., Muhitdinova F., Kenjaeva M.. "Surxondaryo barchinoylari-Mustaqillik qaldirg'ochlari".: - T.: 2021. - B. 16.

⁸ G'ulomova D.M. "O'zbekiston xotin-qizlari mustaqillik yillarida". Mustaqil O'zbekiston tarixining dastlabki sahifalari: davriy to'plam. "Sharq". Toshkent. 2000. - B. 137-138.

tomonlama qo'llab-quvvatlash maqsadida viloyatdan etishib chiqqan taniqli shoira Ra'no Uzoqova mukofoti ta'sis etildi. Viloyat xotin-qizlar qo'mitasi nizomi me'yoriy hujjatlar asosida tayyorlandi. Uchinchidan, kam ta'minlangan, ko'p bolali oilalarni, nogiron va kasalmand ayollarni qo'llab-quvvatlash maqsadida "Onalar va bolalar uyi" tashkil etilib, viloyatning tajribali tibbiyot xodimlari jalb etilgan holda ularni tibbiy ko'rikdan o'tkazish ishlari yo'lga qo'yildi⁹. Qo'mita faoliyatini to'g'ri tashkil etish hamda viloyat xotin-qizlarining mavjud muammolarini o'rganish va ularni hal qilishda "Surxondaryo viloyati xotin-qizlar qo'mitasi" ning birinchi raisi bo'lgan Bo'ritosh Aminovning xizmatlari katta bo'ldi. Respublika xotin-qizlar qo'mitasi mamlakatimizda mavjud barcha davlat va nodavlat tashkilotlari bilan hamkorlikda yuqorida sanab o'tilgan yo'nalishlar bo'yicha faol ish olib bordi.

1995-yil 2-martdagi "O'zbekiston Respublikasi davlat va ijtimoiy qurilishida xotin-qizlarning rolini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi Farmoni ayollarning mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy taraqqiyoti masalalarini hal qilishga, ularning davlat va jamoat boshqaruvidagi ishtirokini oshirishga keng jalb etish uchun keng imkoniyatlar ochib berdi¹⁰. Mazkur Farmonga binoan Bosh vazir o'rinbosari lavozimi joriy etilib, uning zimmasiga xotin-qizlarning jamiyat hayotidagi rolini yanada oshirish bilan bog'liq masalalar yuklandi. Ushbu qabul qilingan Farmonga binoan viloyatlar, shaharlar va tumanlar hokimliklarida hokimlarning xotin-qizlar ishlari bo'yicha o'rinbosarlari lavozimlari, Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesinde Qoraqalpog'iston Jo'qorg'i Kengesi Raisi o'rinbosarining tegishli lavozimi joriy etildi¹¹.

Ushbu Farmonning uzviy davomi sifatida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1995-yil 14-martdagi 86-son "Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar kengashi apparati, respublika, viloyat, shahar va tuman hokimliklarida xotin-qizlar ishlari ishchi organlarining tuzilishi haqida" gi qaroriga asosan viloyatda ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy rivojlanish masalalarini hal qilishda xotin-qizlarni keng jalb etish, ularning davlat va jamiyat boshqaruvidagi ishtirokini kengaytirish, oila, onalik va bolalikni ijtimoiy muhofaza etilganligini kuchaytirish, shuningdek, boshqarmalar, birlashmalar, konsernlar, uyushmalar, idoralar-korxonalar, tashkilotlar hududiy boshqaruv organlari va jamoat tashkilotlarining ushbu yo'nalishdagi faoliyatini muvofiqlashtirib borishni ta'minlash maqsadida 1995-yilning 24-martida Surxondaryo viloyati hokimining 101-son qarori qabul qilindi.

REFERENCES

1. Mirziyoyev. Sh.M. "Yangi O'zbekiston strategiyasi". "O'zbekiston" 2021. - B. 248.
2. Safayeva S. Ayollar masalasi: umumiy ijtimoiy va milliy jihatlari. - Toshkent: O'zbekiston, 2002. - B. 12-16.
3. Xalq so'zi, 2018 yil. 8mart. - B. 1.
4. Xalq so'zi. 2018 yil. 8 mart. 1 b.. Sh. Mirziyoevning bayram tabrigi.

⁹ Surxondaryo viloyati hokimiyati joriy arxivi, doimiy fond. M-01-49, 3-ish, 36-varaq.

¹⁰ O'razalieva G. Gender va ayollar huquqiy madaniyati. - Toshkent. - 2009. - B. 5-7.

¹¹ G'ulomova D.M. "O'zbekiston xotin-qizlari mustaqillik yillarida." Mustaqil O'zbekiston tarixining dastlabki odimlari. - T.: "Sharq". 2000. - B. 139-41.

5. S. B. Radjabova. Ayollar salomatligini muhofazasi davlat dasturlarida. *International scientific journal «MODERN SCIENCE AND RESEARCH» VOLUME 2 / ISSUE 5 / UIF:8.2 / MODERNSCIENCE.UZ*
6. Rahmonov, M. (2023). TRADITIONAL LIFESTYLE OF THE TOKCHI PEOPLE OF SURKHAN OASIS. *Modern Science and Research*, 2(4), 720-722.
7. Rahmonov, M. (2023). Surxon vohasi toqchi qavmlari hududiy joylashuvining ilmiy tahlili. *Марказий Осиё тарихи ва маданияти*, 1(1), 341-344.
8. To‘Rayev, S. G. O. G. L., & Raxmonov, M. X. O. G. L. (2022). BX KARMISHEVA TADQIQOTLARIDA SURXON VOHASI YUZ URUG‘LARINING ETNIK TAVSIFI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(1), 43-51.